Werken met rijke teksten in alle vakken

LOWAN-VO | 02-11-2026

Merel Luberti & Meike Dries | Het ABC

Even voorstellen

Merel Luberti mluberti@hetabc.nl
Meike Dries mdries@hetabc.nl

Onderwijsadviseurs Taal bij
Het ABC Amsterdam

Programma

- Check-in: Lakoes
- De nieuwe kerndoelen
- Rijke teksten
- Rijke teksten & meertaligheid
- Aan de slag!

LAKOES

B
10
13
12
14
11
E
8
9
15
16
18
19
7
17
22
6
5
20
C
D
3
4
2
A
21
1

Kerndoelen VO

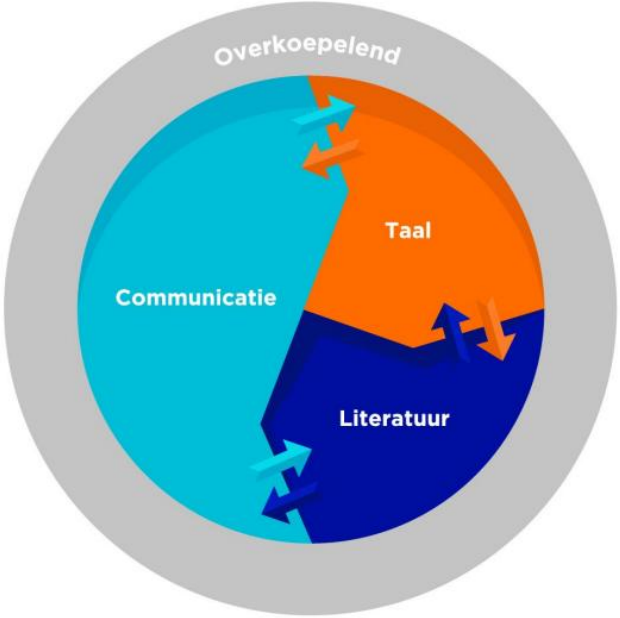
Domeinen:

- Communicatie
- Taal
- Literatuur

Kerndoelen Nederlands

Overzicht kerndoelen Nederlands

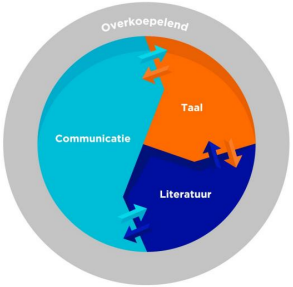
Domein	Overkoepelend
Kerndoel 1	**De school stimuleert de taalcompetentie van leerlingen** A Taal- en leesomgeving B Taal in de leergebieden

Domein	Communicatie
Kerndoel 2	**De leerling begrijpt teksten** A Luisteren en lezen met begrip B Luisteren en lezen met diep begrip C Bronnen verkennen
Kerndoel 3	**De leerling produceert teksten** A Doelgericht spreken en schrijven B Creatief taal gebruiken C Schrijven om te leren
Kerndoel 4	**De leerling voert gesprekken** A Doelgericht gesprekken voeren B Gesprekken voeren om te leren
Kerndoel 5	**De leerling ontwikkelt zich als bewuste taalgebruiker** A Reflecteren op taalactiviteiten

Domein	Taal
Kerndoel 6	**De leerling toont inzicht in taal als systeem** A Vorm en betekenis beschouwen B Spelling, formulering en interpunctie C Zakelijke genres (havo-vwo) D Overtuigingskracht van teksten (havo-vwo)
Kerndoel 7	**De leerling verkent het gebruik van taal** A Talige identiteit B Taalvariatie en taalverandering

Domein	Literatuur
Kerndoel 8	**De leerling doet ervaring op met literatuur** A Leesvoorkeur B Waarde van literatuur
Kerndoel 9	**De leerling toont inzicht in literatuur** A Verhalende teksten B Literaire genres C Literatuur uit verschillende tijden D Literatuur in tijd en context (havo-vwo)

Overkoepelend kerndoel

Overkoepelend

Kerndoel 1 **De school stimuleert de taalcompetentie van leerlingen.**

1A **De school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving.**

Het gaat hierbij om:

- aanbieden van taalactiviteiten in betekenisvolle contexten;
- aanbieden van een veelzijdig en actueel aanbod van jeugd- en *young adult*-literatuur binnen een vaste leesroutine;
- aanbieden van kennis en vaardigheden uit het leergebied Nederlands in onderlinge samenhang;
- stimuleren van de leesmotivatie en de durf om te spreken en te schrijven;
- ruimte bieden aan verschillende talen en taalvariëteiten van leerlingen.

1B **De school stimuleert de taalontwikkeling van de leerling in alle leergebieden.**

Het gaat hierbij om:

- stimuleren van betekenisvolle activiteiten waarin school- en vaktaal en vakspecifieke taalvaardigheden verworven kunnen worden;
- stimuleren van het gebruiken van rijke teksten over inhoudelijke thema's in alle leergebieden;
- stimuleren van taalproductie en interactie in alle leergebieden;
- stimuleren van aandacht voor taalverzorging en taalgebruik in alle leergebieden;
- aanbieden van een schoolbrede set van aanpakken en flexibel inzetbare strategieën bij het ondersteunen van taalactiviteiten in de andere leergebieden.

Taal-/leesonderwijs: wat werkt?

- De tekst/inhoud staat centraal
- Lezen is een middel om je doel (kennis) te bereiken
- Vakken geïntegreerd
- Brede kennisrijke thema's met rijke teksten
- Lezen, spreken en schrijven koppelen

(Van Koeven & Smits, 2023)

Kenmerken van een rijke tekst

- Prikkelende tekst die uitnodigt tot nadenken
- Tekst leert je iets over jezelf en de wereld
- Betekenisvolle verbanden binnen en tussen teksten leggen
- Afwisselend en veelzijdig taalgebruik
- Gelaagde of originele tekstinhoud
- Authentieke tekst met herleidbare bron

Bron: SLO, 2023

www.rijketeksten.org

Rijke teksten in álle vakgebieden

Leesles gekoppeld aan burgerschap/maatschappij

Rijke teksten: waar vind je ze?

- De bibliotheek
- rijketeksten.org
- Instagram/TikTok
- Vaste schrijvers (Marc ter Horst, Geert-Jan Roebers, Jan Paul Schutten)

Taalintuïtie: Wat is het meervoud van...?

- Bonkel
- Pato
- Bor
- Kakoe
- Leffer
- Ket
- Woes

De hele dag een taalbril op!

Dat wil zeggen…

- Je bent je bewust van taalintuïtie en dat taal overal is.
- Je geeft je leerlingen de gelegenheid om taalkennis op te doen.

Scaffolding

“De **tijdelijke** ondersteuning waarbij een leerkracht een leerling helpt te ontdekken hoe hij/zij iets moet doen, zodat de leerling later in staat is een soortgelijke taak zelfstandig uit te voeren”

(Gibbons, 2015)

Scaffolding in de praktijk

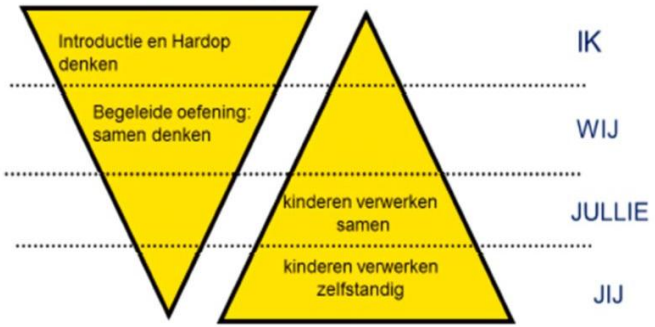
- Breng de nodige achtergrondinformatie aan:
  - Voordoen, proefje, ervaren, foto, video, etc.

- Reik de nodige woordenschat aan:
  - Gebruik je doelwoorden bij de voorkennis
  - Woordenlijst (evt. met vertaling of visuele ondersteuning)
  - Zichtbaar in de klas (bijv. woordmuur voor elk vak)

Scaffolding in de praktijk

- Interactie stimuleren: zet coöperatieve werkvormen in!
- Translanguaging: zet de thuistaal in!
  - Maak afspraken wanneer, hoe en met wie de leerlingen in hun thuistaal mogen overleggen.
- Modelen tijdens (voor)lezen
- Begeleid inoefenen (ik-wij-jullie-jij)

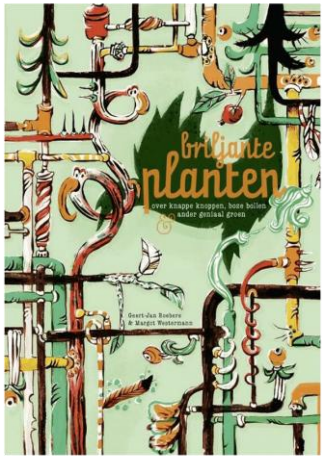
Coöperatieve werkvormen

- Wandel-wissel uit
- Denken-delen-uitwisselen
- Tweepraat
- Tweetal/ drietal/ viertal coach
- Zoek iemand die …
- Om de beurt....

Aanvulzinnen

- Planten zijn gevorderde survivors, *want*...
- Planten zijn gevorderde survivors, *maar*...
- Planten zijn gevorderde survivors, *dus*...

Opdracht: scaffolding toepassen

Onder jullie stoel vinden jullie een tekst!

In groepjes van 3-4 deelnemers:

- Beoordeel de tekst op "rijkheid" op basis van de punten van de checklist.
- Bedenk op welke manier je scaffolding kunt toepassen om leerlingen talige opstapjes te bieden bij deze tekst.
- Kies één coöperatieve werkvorm uit die je kunt inzetten bij deze tekst.

Uitwisselen

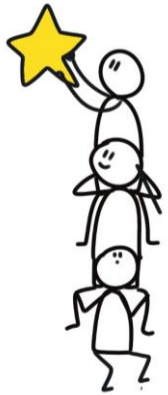

Check-out

Wat neem je mee uit deze bijeenkomst en waar zou je morgen al mee aan de slag willen?

www.menti.com

Code: **2550 4484**

Wat neem je mee uit deze bijeenkomst en waar zou je morgen al mee aan de slag willen?

Mentimeter HA
Open Menti to edit
Replace this slide
Add Menti slides

Dank voor jullie aandacht!

mdries@hetabc.nl

mluberti@hetabc.nl